

Interesting case

A 5-year-old boy with Abdominal mass

27 กันยายน 2556

นพ.อนันดร วงศ์ธีระสุด
โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

ผู้ป่วยเด็กชาย อายุ 5 ปี ภูมิลำเนา กทม.

อาการนำ: คลำได้ก้อนบริเวณท้อง 3 วันก่อนมาโรงพยาบาล

ประวัติปัจจุบัน :

3 เดือนก่อนมา รพ. ผู้ป่วยมีอาการแน่นท้องหลังรับประทานอาหาร มีคลื่นไส้ อาเจียนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง บางครั้ง อาเจียนขณะรับประทานอาหาร อาเจียนไม่มีน้ำดี ไม่มีไข้ ถ่ายอุจจาระและปัสสาวะปกติ ไม่ได้ไปตรวจรักษาที่ใด

1 เดือนก่อนมา รพ. ผู้ป่วยแน่นท้องบ่อยขึ้น มีคลื่นไส้ อาเจียนบ่อยขึ้นจากสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เป็น 2-3 ครั้ง มีเบื่ออาหาร มีน้ำหนักลด 4 กก. ใน 2 เดือน ไม่มีไข้ บ่นปวดท้องบริเวณสะดือเป็นๆ หายๆ

3 วันก่อนมา รพ. ไปตรวจที่รพ. เอกชนด้วยอาการปวดท้องและอาเจียนแพทย์ให้ X-ray ช่องท้องและให้ยามารับประทานอาการไม่ดีขึ้น หลังกลับบ้านยังมีปวดท้อง บิดาคคลำได้ก้อนที่ท้องด้านซ้ายข้างสะดือ จึงพาไปตรวจที่ รพ. เอกชน และส่งตัวมารักษาต่อ ที่ รพ. พระมงกุฎเกล้า

ประวัติอดีต:

- โรคประจำตัว: Thalassemia Hb E trait
- ปฏิเสธการผ่าตัดใดๆ และปฏิเสธประวัติอุบัติเหตุทางช่องท้องมาก่อน
- ปฏิเสธประวัติแพ้ยา หรืออาหาร
- ปฏิเสธมีอาการไอเรื้อรัง หรือใกล้ชิดผู้ป่วยไอเรื้อรังหรือเป็นวัณโรค
- ประวัติคลอดครบกำหนด Elective C/S น้ำหนักแรกเกิด 3000 กรัม พัฒนาการปกติสมวัย เรียนชั้นอนุบาล 2
- ได้รับวัคซีนครบตามวัย

Physical examination:

BT 36.8 C BP 98/60 mmHg PR 110/min RR 22/min BW 18 kg (P25) Ht 109 cm. (P50)

GA : good consciousness, afebrile, mild pallor

HEENT : Anicteric sclerae, no cervical lymph node enlargement

Heart : regular rhythm, normal S1S2, no murmur

Lung : clear, no adventitious sound

Abdomen : mild distention, normal bowel sound, soft, not tender, no hepatosplenomegaly, shifting dullness-negative, palpable mass size 6x6 cm at LUQ, firm consistency, movable, ill-defined border, no moving by bimanual palpation

Extremities : no edema, no rash

Neuro : normal neurological exam

Problem lists:

- Left upper quadrant abdominal mass
- Weight loss
- Gastrointestinal symptoms : nausea, vomiting

Differential diagnosis of Left upper quadrant abdominal mass :

- Intra-abdominal organ : stomach, small bowel, large bowel, liver, spleen, omentum, mesentery
- Retroperitoneal organ : adrenal gland, kidney and urinary system

ยกตัวอย่างสาเหตุที่อาจเกิดขึ้นได้ตามอวัยวะต่างดังนี้ โดยสาเหตุที่เกิดอาจจะเป็นได้จาก malignancy หรือ non-malignancy

Organs	Malignancy	Non-malignancy
Stomach	Lymphoma Leiomyosarcoma Adenocarcinoma	Gastric duplication Leiomyoma Gastric teratoma Bezoar

Intestine	Leiomyosarcoma Lymphoma	Intestinal duplication Mesenteric/omental cyst Intestinal TB
Spleen	Lymphoma Leukemia	Portal hypertension Storage disease (Gaucher disease)
Liver	Hepatoblastoma Hepatocellular carcinoma Embryonal sarcoma	Hemangioma/hemangioendothelioma Hepatic adenoma Focal nodular hyperplasia
Kidney	Wilms' tumor Renal cell carcinoma Renal neuroblastoma	Obstructive uropathy Multicystic dysplastic kidney Polycystic kidney
Adrenal gland	Neuroblastoma Pheochromocytoma	Adrenal hematoma Adrenal hemorrhage

Laboratory investigation

CBC : Hct 22.9%, WBC 10,400 (P 69, Band 1, L 26, ATL 1, M 2, E 1) platelet 900,000

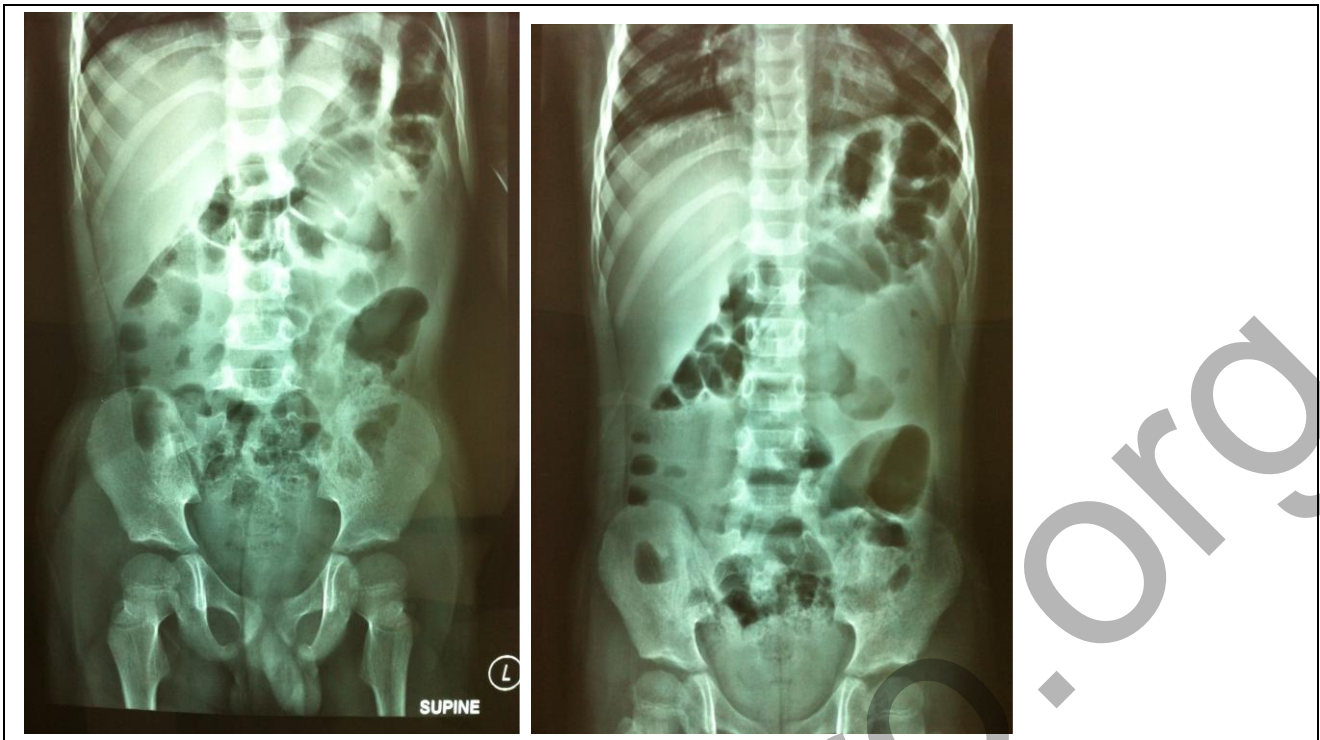
Urinalysis : Yellow clear, pH 7, sp.gr 1.015, protein : negative, sugar : normal, WBC 0-1, RBC 0-1

Stool examination : no RBC and WBC, Stool parasite : not found, stool occult blood : positive

LFT : TP 6.4, Alb 3.2 g/dL, TB 0.2, DB 0.1 mg/dL, AST 19, ALT 12, ALP 82 IU/L

LDH 203 (135-225) IU/L , Uric acid 5.7 (2.5-8.4) mg/dL

Film abdomen : not seen abnormal calcification, mild dilatation of small intestine at mid abdominal area and transverse colon, no osteolytic lesion

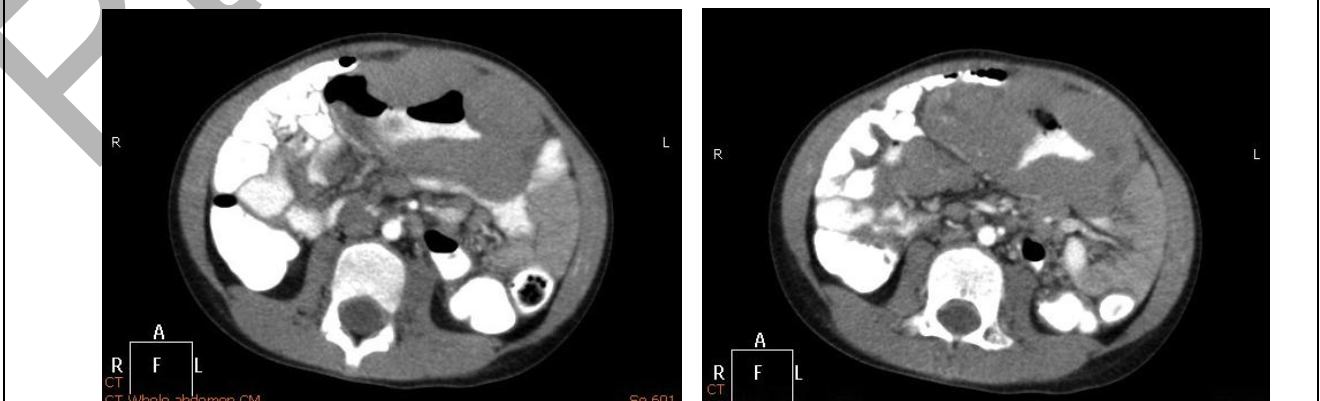

Ultrasound upper abdomen : Mass-like lesion in the LUQ, near the midline is of about 7.8x6.2x3.5 cm with appearance similar to kidney, though to be stomach or colon, its wall is of about 16-25 mm in range of thickness.
Imp: abnormal thick-walled stomach or colon is noted in the paramedian of LUQ.

Gastroduodenoscope : normal study

CT abdomen with contrast study:

- Segmental bowel dilatation and mark thickening wall without narrowed lumen at distal jejunum to proximal ileum, measure about 10.4 cm in length and 2.7 cm maximal thickness.
- No sign of intestinal obstruction.
- No size significant of intra-abdominal lymph node.
- No ascites is seen.

หลังจากทำ CT abdomen ทราบว่าก้อนของเนื้องอกอยู่บริเวณลำไส้เล็กจึงพิจารณาปรึกษาศัลยแพทย์เพื่อทำการผ่าตัดเพื่อให้ได้การวินิจฉัยที่ถูกต้องและใช้ในการพิจารณาการรักษาต่อไป

Operation : Explore-lap with small bowel resection

Intraoperative finding: Small bowel mass size 10*6 cm at ileum (about 100 cm proximal to IC valve), movable, minimal omental adhesion. Palpate mesenteric lymph node (size 1-3 cm)

Operative procedure: Resection of small bowel 10 cm from small bowel mass with end to end anastomosis.

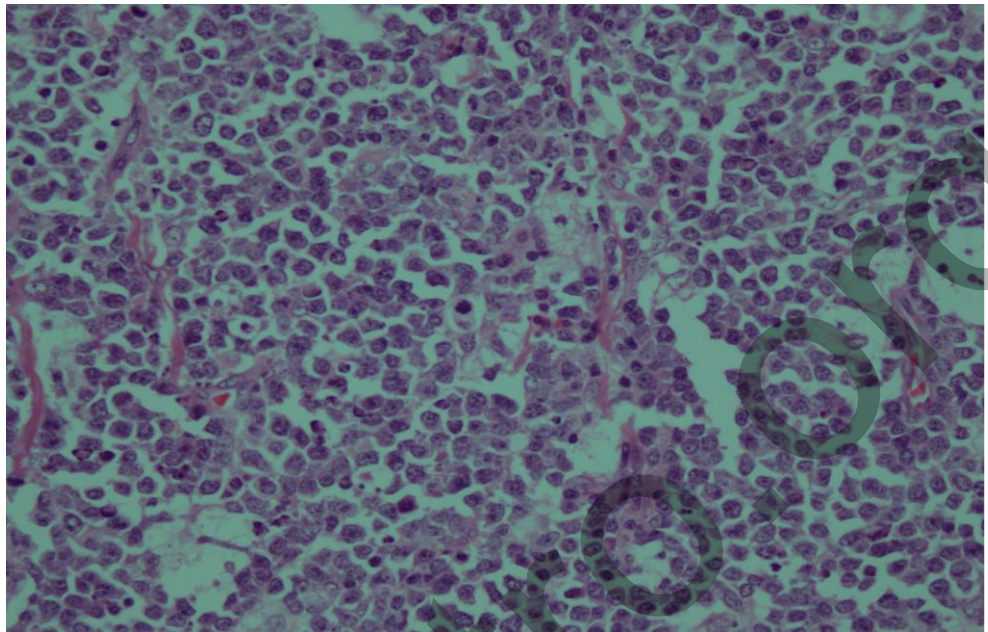
Ascites fluid analysis : yellow clear color 50 ml

RBC 16,000 WBC 320 cell/mm³ (PMN 27%, Mo 73%)

Gram stain: not found organism, Protein 15 g/dL, sugar 0.7 mg/dL

AFB stain: negative, ADA: 16 U/L, PCR for TB : negative, TB culture : no growth

Tissue for pathology : starry-sky pattern compatible with lymphoma

uniform lymphoblastic cell with very regular, round, non-cleaved nuclei, arranged in a “starry-sky” pattern.

Immunohistochemistry study :

- positive for CD10 CD20, CD45, PAX5, Bcl6 (Ki67 proliferation index is more than 90%)
- negative for CD3, TdT, Bcl2

Diagnosis : *Burkitt's lymphoma stage II at terminal ileum*

การรักษา

ผู้ป่วยได้รับการรักษา ด้วยยาเคมีบำบัดตาม protocol chemotherapy for Burkitt's lymphoma stage II (ตารางที่ 1) ด้วย

1. Intrathecal MHA (methotrexate, hydrocortisone, cytarabine)
2. Vincristine
3. Cyclophosphamide

ในผู้ป่วยรายนี้หลังได้รับการรักษาโดยการผ่าตัดและยาเคมีบำบัด อาการของผู้ป่วยดีขึ้นตามลำดับ ไม่มีอาการของลำไส้อุดตัน สามารถรับประทานอาหารได้เป็นปกติ เมื่อติดตามอาการจนถึงปัจจุบันรวมระยะเวลา 10 เดือน ยังไม่พบว่ามีอาการกลับเป็นซ้ำของตัวโรค

ตารางที่ 1 การจำแนก staging ของ lymphoma

Murphy staging criteria ¹	
Stage I	A single tumor (extranodal) or single anatomic area (nodal) with the exclusion of mediastinum or abdomen.
Stage II	<p>A single tumor (extranodal) with regional node involvement.</p> <p>Two or more nodal areas on the same side of the diaphragm.</p> <p>Two single (extranodal) tumors with or without regional node involvement on the same side of the diaphragm.</p> <p>A primary GI tract tumor, usually in the ileocecal area, with or without involvement of associated mesenteric nodes only.</p>
Stage III	<p>Two single tumors (extranodal) on opposite sides of the diaphragm. Two or more nodal areas above and below the diaphragm.</p> <p>All the primary intrathoracic tumors (mediastinal, pleural, thymic). All extensive primary intra-abdominal disease.</p> <p>All paraspinal or epidural tumors regardless of other tumors site(s).</p>
Stage IV	Any of the above with initial CNS or bone marrow involvement.

Intestinal lymphoma

เนื้องอกของลำไส้ในผู้ป่วยเด็กพบได้น้อย โดยพบได้น้อยกว่าร้อยละ 5 ของเนื้องอกในเด็กทั้งหมด² ส่วนเนื้องอกชนิดที่เป็นเนื้อร้าย (malignant neoplasm) พบได้ประมาณร้อยละ 1.2 ของมะเร็งที่พบในเด็กทั้งหมด³ ในลำไส้เล็กจะพบเนื้องอกชนิดที่เป็นมะเร็งน้อยกว่าในลำไส้ใหญ่เนื่องจากบริเวณลำไส้เล็กมีการบีบตัวนำอาหารที่อยู่ในโพรงลำไส้เพื่อเข้าสู่ลำไส้ส่วนอื่นอยู่ตลอดจึงไม่มีการค้างค้ำของอาหารภายในโพรงลำไส้ สารจำพวก carcinogen จึงมีโอกาสสัมผัสกับเนื้อเยื่อได้น้อยลง

เนื้องอกที่เกิดขึ้นในลำไส้เล็กมีสาเหตุได้จากเนื้อเยื่อชนิดต่างๆในลำไส้ เช่น ระบบ lymphoid system, epithelial cell และ connective tissue อื่นๆ และมีตำแหน่งที่พบในทางเดินอาหารที่พบได้บ่อยแตกต่างกันตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 : แสดงชนิดของเนื้องอกในระบบทางเดินอาหาร โดยแยกตามชนิดของเนื้อเยื่อและตำแหน่งที่พบได้บ่อย

Tissue of origin	Tumor	Most common GI site
Lymphoid	<ul style="list-style-type: none"> •Lymphonodular hyperplasia •Lymphoma 	<ul style="list-style-type: none"> •Ileum, colon •Ileum, appendix, colon
Epithelial	<ul style="list-style-type: none"> •Carcinoid •Adenocarcinoma 	<ul style="list-style-type: none"> •Appendix •Colon
Mesenchymal	<ul style="list-style-type: none"> •Leiomyoma/leiomyosarcoma •Gastrointestinal stromal tumor •Primitive neuroectodermal tumor •Schwannoma/malignant nerve sheath tumor/Neurofibroma •Hemangioma/vascular malformation •Lipoma 	<ul style="list-style-type: none"> •Colon •Stomach, small intestine •Small intestine •Small intestine •All levels •Colon

อุบัติการณ์

Ladd AP และคณะ⁴ ได้ทำการศึกษาผู้ป่วยที่เป็นเนื้องอกในลำไส้ในเด็ก 58 ราย ที่มีอายุเฉลี่ย 13.8 ปี พบว่ามีสาเหตุที่เกิดจาก malignancy 39 ราย (67.2%), benign tumor 19 ราย (32.7%) ในกลุ่มผู้ป่วยที่มีสาเหตุจาก malignancy พบสาเหตุเกิดจาก intestinal lymphoma มากที่สุด โดยพบ 30 ราย (51.7%)

ระบบทางเดินอาหารเป็นส่วนที่สามารถพบ lymphoma ชนิด extra-nodal ได้บ่อยที่สุด โดย Kamona และ

คณะ⁵ รายงานผู้ป่วย extra-nodal lymphoma ในเด็ก 33 ราย อายุเฉลี่ย 5.9 ปี พบว่ามีสาเหตุในระบบทางเดินอาหาร 19 ราย (57.7%) ในระบบทางเดินอาหารมีเนื้อของระบบน้ำเหลืองได้แก่ mucosa-associated lymphoid tissue (MALT) และต่อมน้ำเหลืองที่อยู่ในชั้นผนังของทางเดินอาหาร ในระบบทางเดินอาหาร ดังนั้นจึงอาจพบ intestinal lymphoma ได้ทุกตำแหน่งในระบบทางเดินอาหารตั้งแต่กระเพาะอาหารถึงลำไส้ใหญ่ส่วนปลาย (rectum)

Takahashi และคณะ⁶ ได้รายงานผู้ป่วย primary gastrointestinal lymphoma ในผู้ป่วยเด็กอายุ 2-18 ปี จำนวน 47 ราย พบว่าตำแหน่งที่พบได้บ่อยที่สุดคือ ileocecal region 20 ราย, ลำไส้เล็ก 17 ราย, ลำไส้ใหญ่ 7 ราย, กระเพาะอาหาร 2 ราย และพบทั้งในลำไส้เล็กและลำไส้ใหญ่ 1 ราย

ในผู้ป่วย intestinal lymphoma พบว่า Burkitt lymphoma ซึ่งเป็นกลุ่มย่อยของ non-Hodgkin's lymphoma (NHL) เป็นเนื้องอกที่พบได้บ่อยที่สุดในเด็ก โดยพบได้ร้อยละ 52.8 ในผู้ป่วย intestinal lymphoma ทั้งหมด⁷ ลักษณะเป็นเนื้องอกที่มีอัตราการแบ่งตัวและโตขึ้นได้เร็ว มีระยะเวลาแบ่งตัว doubling time ประมาณ 24 ชม.

Cairo และคณะ⁸ รายงานผู้ป่วย intestinal lymphoma ชนิด Burkitt และ Burkitt-like lymphoma พบได้บ่อยที่สุดที่อายุเท่ากับ 8 ปี (ช่วงอายุ 0-20 ปี) ในจำนวนนี้ 1/3 เป็นผู้ป่วยที่อยู่ในช่วงอายุ 5-9 ปี ความแตกต่างทางด้านเพศพบว่าเกิดในเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง อัตราส่วนระหว่าง 1.3:1 ถึง 8.8:1⁹ ปัจจัยกระตุ้นที่ทำให้เกิด intestinal lymphoma นั้นมีได้หลายอย่าง อาทิเช่น การติดเชื้อไวรัส Epstein-Barr virus (EBV), การได้รับ immunosuppressive therapy ตามหลังการปลูกถ่ายอวัยวะ, ภาวะ autoimmune disease, celiac disease, inflammatory bowel disease, รวมถึงภาวะ primary หรือ secondary immunodeficiency status

อาการและอาการแสดง

อาการที่พบมีได้หลายประการ เช่น อาการปวดท้อง, ท้องอืด, คลื่นไส้, อาเจียน, คลำได้ก้อนในช่องท้อง, เลือดออกในระบบทางเดินอาหาร¹⁰, ซีด, เบื่ออาหาร, น้ำหนักลดในบางรายอาจมีอาการรุนแรง เช่น เกิดภาวะลำไส้กลืนกัน¹¹ จากมีการโตของก้อนเนื้องอกที่อยู่ในชั้นผนังของลำไส้หรือก้อนที่อยู่ในโพรงลำไส้, เกิดการอักเสบเฉียบพลันของไส้ติ่ง¹², ทางเดินอาหารอุดตันหรือทะลุได้¹³ การทะลุของลำไส้ อาจเกิดตามหลังการรักษาโดยการให้ยาเคมีบำบัด อาการนำที่พบได้บ่อยที่สุดได้แก่ การคลำพบก้อนในช่องท้องหรืออาการปวดท้อง

การตรวจเพิ่มเติม

ผู้ป่วย intestinal lymphoma มักจะมีอาการทางระบบทางเดินอาหารหรืออาการผิดปกติของอวัยวะในช่องท้อง ควรมีการตรวจเบื้องต้นเช่น complete blood count, urinalysis, stool examination, stool occult blood, liver function test, serum electrolyte, plain film abdomen เป็นต้น ในบางรายการเบื้องต้นดังกล่าวอาจจะไม่ได้ช่วยบอกสาเหตุทั้งหมด จึงต้องมีการตรวจเพิ่มเติม เช่น การอัลตราซาวด์ช่องท้อง การตรวจเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ของช่องท้องและอุ้งเชิงกราน เป็นต้น การตรวจดังกล่าวจะช่วยบอกสาเหตุหรือตำแหน่งก้อนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น การแพร่กระจายของก้อน ความรุนแรงของโรค และใช้ในการพิจารณาการตรวจอื่น ๆ หรือแนวทางการรักษาต่อไป การตรวจ MRI มีข้อได้เปรียบการเอกซเรย์คอมพิวเตอร์คือสามารถดูรอยโรคที่บริเวณ bone marrow ได้ดีกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายที่ผลการตรวจไขกระดูกไม่พบความผิดปกติ

การตรวจเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ของช่องท้องยังใช้ช่วยในการประเมินผลของการรักษา การกลับเป็นซ้ำของตัวโรค
ได้ดียิ่งขึ้น

การรักษา

ผู้ป่วย intestinal lymphoma มีแนวทางในการรักษาได้แก่ การให้ยาเคมีบำบัด และการใช้รังสีรักษาการรักษา
ทางศัลยกรรมจะเลือกใช้ในผู้ป่วยที่มีโรคเฉพาะบริเวณ (localized tumor) ในรายที่มีการแพร่กระจายไปทั่วช่องท้อง
ไม่ควรทำการรักษาทางศัลยกรรมเนื่องจากจะมีภาวะแทรกซ้อนมากกว่า¹⁴ ยาเคมีบำบัดที่ใช้บ่อยในผู้ป่วย intestinal
lymphoma ได้แก่ cyclophosphamide, doxorubicin, vincristine, prednisolone และ intrathecal metotrexate ระหว่าง
การรักษาควรระวังภาวะ tumor lysis syndrome โดยเฉพาะในรายที่ก้อนเนื้องอกมีขนาดใหญ่ การพิจารณาใช้การ
รักษาชนิดใดขึ้นกับระยะการแพร่กระจายของโรค ชนิดของเนื้อเยื่อที่ตรวจพบ อายุของผู้ป่วย

การพยากรณ์โรค

อัตราการรอดชีวิตภายในระยะเวลา 5 ปี และ 10 ปี ของภาวะ primary intestinal non-Hodgkin's lymphoma
อยู่ที่ร้อยละ 49.59 และ 41.33 ตามลำดับ¹⁵ โดยอัตราการรอดชีวิตขึ้นอยู่กับ immunophenotype ของเนื้องอก, อาการ
B symptom ของผู้ป่วย, ระดับของ LDH ในเลือด, clinical staging ของตัวโรค, การรักษาโดยการทำให้ total resection
และจำนวนก้อนของเนื้องอก

Reference

1. Murphy SB, Fairclough DL, Hutchison RE, et al.: Non-Hodgkin's lymphomas of childhood: an analysis of the histology, staging, and response to treatment of 338 cases at a single institution. *J Clin Oncol* 7 (2): 186-93, 1989
2. Pickett LK, Briggs HC. Cancer of the gastrointestinal tract in childhood. *Pediatr Clin North Am* 1967; 14:223-34
3. Bethel CAI, Bhattacharyya N, Hutchinson, et al. Alimentary tract malignancies in children. *J Pediatr Surg* 1997;32:1004-9
4. Ladd AP, Grosfeld JL. Gastrointestinal tumors in children and adolescents. *Seminars in Pediatric Surgery* 2006;15:37-47
5. Kamona AA, El-Khatib MA, Swaidan MY. Pediatric Burkitt's lymphoma: CT findings. *Abdom Imaging* 2007; 32:381–386
6. Takahashi H, Hansmann ML. Primary gastrointestinal lymphoma in childhood (up to 18 years of age). *J Cancer Res Clin Oncol* 1990; 116: 190-6
7. Kassira N, et al. Primary gastrointestinal tract lymphoma in the pediatric patient: review of 265 patients from the SEER registry. *Journal of Pediatric Surgery* 2011;46:1956–1964
8. Cairo MS, Sposto R, Perkins SL, et al. Burkitt's and Burkitt-like lymphoma in children and adolescents: a review of the Children's Cancer Group experience. *Br J Haematol* 2003; 120:660–670
9. Cardy AH, Little J. Burkitt's lymphoma: a review of epidemiology. *Kuwait Med J* 2001; 33:293– 306
10. Abuelenin D, Amarillo S, Patel R, et al. Acute upper GI bleed in a 4-year-old boy: Atypical case of Burkitt's lymphoma in a 4-year-old. *J Pediatr Hematol Oncol* 2012; 34:47
11. Grajo JR, Kayton ML, Steffensen TS, et al. Presentation of ileal Burkitt lymphoma in children. *Radiology Case* 2012; 6:27-38
12. Khanna M, Buddhavarapu. Primary Burkitt's lymphoma of the appendix presenting as acute abdomen: A case report. *Radiology case* 2008; 2; 9-14
13. Guven A, et al. Spontaneous gastric perforation in a child with Burkitt lymphoma. *Pediatr Hematol Oncol* 2007;29:862-64
14. Abbasoglu L, Gun F, Salman FT, et al. The role of surgery in intraabdominal Burkitt's lymphoma in children. *Eur J Pediatr Surg.* 2003 Aug;13(4):236-9
15. Xiang XJ, He YJ, Li YH, et al. Prognosis analysis of 53 cases with primary intestinal non-Hodgkin's lymphoma. *Chinese Journal of Cancer.* 2004 Apr;23(4):443-7